

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.
15.

- 1 Kang: De optimo infantis pueri naturali alimento 1753.
- 2 Kauh De haemoptisi 1761
- 3 Koventain: De febre p[er]niciosa 1764.
- 4 Koebmann: De omento sano & morbo 1753.
- 5 Koebmann: De thyracidae thymi etque suprasonalium glan[du]larum
in homine nascente & nato functionibus 1753.
- 6 Koehard De haemorrhagia uteri partum insequente 1735
- 7 Koehard De ulero gravidae p[er]na cum foetu vulnerato 1735.
- 8 Koehard De iutero 1747.
- 9 Koehold De avonito Napello 1769
- 10 Koehnick De potu vinoro 1736.
- 11 Koer De affertibus cum haemorrhagiis uteri 1715
- 12 Koerz De utero muliebri 1712
- 13 Koersisen De articulationibus analogis quae parturitionem
supervenient 1718
- 14 Koerudin De actione penitruclii hum[an]i in ingesta 1780.
- 15 Koerr De partu d[iff.] ex foracvia facie foetus, fronte
laterali 1744.

Q. D. B. V.

DE

FEBRE PETECHIAL

SENSU ET AUCTORITATE

GRATIOSÆ FACULTATIS MEDICÆ

PRO

SUMMIS IN MEDICINA HONORIBUS
ET PRIVILEGIIS DOCTORALIBUS

RITE CONSEQUENDIS

SOLENNITER DISSERET

JOH. MARTINUS CAROLUS RAVENSTEIN

CUSELLANO BIPONTINUS

A D. XXII. JUN. MDCCLXIV.

H. L. Q. C.

Hæc febris rubicunda dedit cui purpura nomen
Tingat erythræo quod corpora nostra colore
Purpureisque notet maculis, novitate maligna
Terruit.

PORTI *Dec. Med. L. X. c. 23.*

ARGENTORATI

Excudebat JOH. HENRICUS HEITZ Universitatis Typographus.

SERENISSIMO
PRINCIPI AC DOMINO
DOMINO
CHRISTIANO IV
PRINCIPI PALATINO
AD RHENUM
DUCI BAVARIÆ
COMITI VELDENTIÆ
SPONHEMII & RAPPOLTSTENII
DYNASTÆ IN HOHENAC
ET GEROLDSECK

&c. &c. &c.

PRINCIPI
JUSTO, FORTI, FELICI
PATRI PATRIÆ
DOMINO CLEMENTISSIMO
DISSERTATIONEN HANC INAUGURALEM
PIA INTER VOTA
MENTE

QUA PAR EST
HUMILI, GRATA

CONSECRAT

devotissimus Cliens

AUCTOR,

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA

DE

FEBRE PETECHIALI.

§. I.

Maculæ, pustulæ, papulæ, phlyctænæ vel cum
vel absque febre in cutis superficie gregatim pro-
rumpentes nomine Hippocratico in genere vocan-
tur Exanthemata, a Græco ἐξερθεῖν, effloresco, unde & Latinis
Efflorescentiæ, quasi diceret, flores in cute erumpentes. Ex his
illa in specie, quæ sub febre continua vel remittente erumpunt,
Cel. DE SAUVAGES *Nosol. Method. T. II. P. I. Class. III.*
p. 345. fecutus magis Galenum retulit ad Phlegmasias, Morbos
Inflammatorios. Hos inter unus ex præcipuis, tam ratione
periculi, quam ratione modi grassandi, quoniam semper fera
malignæ indolis, cito deleterius & ut plurimum epidemicus
deprehenditur, est ille, quem nobis Inaugurali Dissertatione
pro tenuis ingenii viribus pertractandum sumimus, Febris
sic dicta Petechialis, Petechiæ. Faxit Deus feliciter!

A

§. II.

§. II.

Febris Petechialis, aliis Punctularis, Peticularis, Lenticularis, a figura & colore exanthematum sub illa provenientium, unde & quibusdam Pulicularis, Stigmatica audit, à Cel. DE SAUVAGES *l. c. p. 414.* Purpura vocatur, præeuntibus ipsi in hoc PORTI *Medic. Decad. L. X. c. 23.* & PRIMEROSIO *L. IV. de febribus C. II.* qui Febrem hancce Purpuream, Purpuratam seu Porphyroidem appellant, retento vel nomine generico Gallorum, quo efflorescentias cutaneas rubras insigniunt *Pourpre*, vel Græcò vocabulo *πορφύρα*, quod purpuram denotat, ad instar veterum Græcorum, qui rubores tales sub nomine *επισημαίων* comprehenderunt, moxente illud FORESTO *Observ. L. VI. Observ. 39. Schol.* ex HIPPOCRATE, Gallis *le Pourpre* *νατ' εζοχην* Germanis *Fleckfieber*, *bösartiges hitziges Fleckfieber*, *Petechen*, *Petetschen*, dicitur. Quod attinet vocem Petechiæ, illam potius barbaram & novam, vel ab Hungaricò *Betegseg*, quod apud ipsos morbum significat: quemadmodum *il morbo* Itali *νατ' εζοχην* pestem appellant, mutato B in P, ipsi solenne, cum TILINGIO *de Febr. Petechial. p. 13.* vel ab Itatorum *Pedecbio*, pulex cum HOFFMANNO *Med. Rat. Syst. T. IV. P. I. Sect. I. Cap. XI. §. 4.* aut, quod vulgus Itatorum Petechias vocet quasi Pestichias, quod febrem pestilentialem consequantur, aut quod sint diminutivum a peste, juxta NEUERANTZ *de Purpura Cap. II. p. 11.* pronuntiamus, quam ut a Græco *πέταχ*, extendo, volo, quod maculæ istæ per universum fere corpus extendantur, seu subito oriuntur & subito iterum evanescent, avolent, vel plane ab Hebraico *Patach* aperuit, quod meatus vasorum quasi aperiantur, ut materia morbifica possit exhalare, derivemus; cum præsertim hujus nominis nulla in antiquioribus Scriptoribus mentio fiat. Distinguunt NENTER, JUNCKER, HOFFMANN & alii Febrem Petechialem veram, a spuria seu petechizante, hancce dicentes eam, quæ

quæ aliis morborum generibus supervenit, nec eos judicat, nec in illis constanter nec in morbi incremento observatur, uti illud nonnunquam fit in variolis, morbillis, purpura peste ipsa, præprimis autem in febre castrensi maligna, nec non morbo sic dicto Hungarico, ubi fere semper vel solæ vel aliis efflorescentiis conjunctæ superveniunt petechiæ, unde etiam pro synonymis a quibusdam habentur, Germanis audit die Ungarische Krankheit, hitiges, bösarziges, pestilenzialisches Hauptsieber, Hirntoben, Feld- oder Lager-Krankheit, Hagymaz. Conf. ALBERTI & SCHULLER de Morbo Hungarico Hagymaz ejusque cura præcipue per specificum. Hal. M. 1726. SCRETA de Febre castrensi maligna. Halce. Cel. DE SAUVAGES l. c. p. 417. tertiam speciem purpuræ constituere facit, illam appellans termino magis pathologico symptomaticam, les Petechies accidentelles, le Pourpre accidentel.

S. III.

Antiquitatem Morbi nostri quod attinet, non a vero nos aberraturos credimus, si eundem cum FRACASTORIO de morbis contagiosis L. II. C. 6. annis 1505. & 1528. in Italia & nostris successive regionibus innotuisse, peculiarique nomine insignitum assumimus, quamvis antea certis regionibus jam familiarem & majoribus cognitum. Imo videtur nobis cum CONRINGIO & STISSER de Febre maligna, vulgo dicta Hungarica. Helmst. 1668. HIPPOCRATEM L. II. Epidem. Sect. 3. Tom. I. Opp. Ejusd. edit. Linden p. 697. ad eam alludere: ἐξίνθηλο καὶ ἐν τοῖσι θερμοῖσι πυρελοῖσι περὶ ζ. καὶ η. καὶ θ. τριχίσματα ἐν τῷ χροῖσι καὶ χροῖδεα, τοῖσιν ὑπο κωνώπων γενόμενοις μάλιστα ὡς ἀσθήμασιν, ἔπειτα κνημῶδες: Fiebant autem in febribus æstivis, circa septimam, octavam & nonam diem, aspretudines in cute miliaceæ, cūlicum morjibus maxime similes, non valde pruriginosæ; quo ultimo ipsæ et Petechiæ a reliquis exanthematibus similibus distinguunt, non ita ὡς ὑπο κωνώπων ἀσθήμασιν, uti aliquibus placuit.

Et nobis cum SENNERTO *Lib. IV. de Febr. cap. 13. T. VI. Opp. p. 489.* nulla satis manifesta apparet ratio, cur non antiqui ab his infestari potuerint, cum iisdem quibus hoc tempore causis, unde tales febres oriuntur, apud antiquos locus fuerit, & HIPPOCRATIS quoque & GALENI tempore febres pestilenciales nostris omnino similes, quorum Symptomata de cætero cum nostris congruant, grassata fuerint. Quæ interim ad probandam Petechiarum antiquitatem ex veteribus allegantur loca, vel ex GALENO, AETIO, aliisque illa utique adeo sunt obscura & confusa, ut de Petechiis vix queant intelligi, cum fere semper de pustulis sermo fiat, quas vero iisdem minime competere posse, definitio docebit. Omnium optime adhuc quadrat locus ACTUARI *m. m. l. c. 23.* dum inquit: *Aliis vero si ab urtica aut culicibus estent demorsi, in cute quadam efflorescunt, quæ modo permanent, modo revertuntur, ac fressitiam aut expultricis facultatis imbecillitatem demonstrant. Nonnullis vero rubra aut purpurea vel etiam nigra emergunt, quales ex pulicum cimicumque morsibus quotidie nobis apparent: atque hæc haudquaquam prompte redeunt, utpote quæ ex tenuiori pauciorique materia enascantur: cæterum ex rubris deteriores sunt purpurea, & omnium pessima nigra, quippe quæ mortem plerumque denuntiant.* Noster ergo Morbus, qui, si etiam ab antiquis aliquo modo cognitus, tamen ab iis cum aliis efflorescentiis admodum confusus, recentioribus demum temporibus accuratius observatus, distinctus, descriptus, peculiari nomine insignitus fuit, hoc saltem respectu poterit vocari Novus.

§. IV.

Est vero Febris Petechialis februm peracutarum malignarum species, cum exanthematibus rubicundis ut plurimum, modo lividis, nigris a), superficialibus, rotundis, minime elevatis, lentis magnitudine, pulicum morsus æmulantibus,
mini-

minime prurientibus conjuncta. Clar. DE SAUVAGES *l. c.* est genus phlegmaticæ membranaceæ; maculis subrotundis, moribus pulicum similibus, sed purpurei quandoque lividi, aut atrii coloris, sine tumore & pruritu cum amphimerina vel tritæophia duplici stipatum. LINNÆO *Gener. Morbor. T. VI. Amæn. Acad. p. 454.* Petechia est morbus febrilis exanthematicus, contagiosus, cujus febris est exacerbans cum Affhenia & Agrypnia, exanthemata vero sunt sudamina livido-lurida, superficialia, insensibilia. Hisce notis satis sufficienterque sese distinguunt Petechiæ vel a maculis scorbuticis, qui latiores ut plurimum absque febre continua erumpunt, vel ab ipsis pulicum moribus, absentia ipsius morfus puncti quodque digitis compressæ non oblitterentur; ab aliis exanthematicis rubicundis febribus acutis junctis, quod ab iis cutis nullo modo elevetur, exasperetur, suppuretur, exulceretur & sine ullo ardoris aut pruritus sensu sint; quibus addit SENNERTUS *l. c.* quod in brachiis, cruribus, pectore & copiosius ac frequentius in dorso appareant, non autem in facie, cum hæc pars aëri externo semper sit obvia, a cujus frigiditate facile materia repellatur, exemplo brachii, ubi in parte lecto applicata, fota calore ejusdem, facile observentur in reliqua aëri obvia delitescant.

a) Albas in Æthiopico quodam observavit Loew loc. infr. cit.

§. V.

Signa Febris nostræ diagnostica versibus expresserunt FORSTI *l. c.*

— *pulsus erat minimus, tremulusque, soporque Mens vaga, visque labans; lotium crassumque rubensque, Interdum tenue instar aque: cineritia, flava, Alba, virens, grave virus olens sax ibat ab alvo.*
Nec non MORELLUS de *Febre purpurata epidemia & pestilenti, quæ ab aliquot annis in Burgundiam & omnes fere Gallia provincias misere debacchatur.* Lugd. 1641. 8°.

— Furit inde lues, & vulnere cæco
 Sauciat, ex templo nec sese prodit aperte
 Ut semel est excepta intus, sed tempore certa
 Delitet, & sensim vires per pabula captat:
 Principio blanda est febris, sunt mitia cuncta,
 Intus agens alitur virus, vivitque tegendo,
 Interea nova quotidie incrementa capeffit.
 Mille modis crucians agros, huic tractus ab alto
 Spiritus hauritur, crebro & respirat anhelum
 Pectus, inexhaustos calices & pocula poscit:
 Ille sitim ardentem patiens, huic naribus exit
 Sanguis & obsessas fauces premit aspera lingua,
 Hunc tussis vomitusque urget, singultibus ima
 Illa tenduntur, caput & pulsante dolore
 Afficitur, cuique est papulis cutis obsita rubris.
 Nonnullos sacer Ignis edit, nam sapius ipsi
 Carne sua exutos artus squalentiaque ossa
 Vidimus, & fædo patefacta debiscere hiatus
 Membra, aliis longus molli tumet inguine bubo
 Atque diu putri dimanant ulcera tabo.

In genere signa morbi nostri sunt ea, quæ malignum morbum solent indigitare. Malignos autem morbos secundum GAUBIUM *Inst. Pathol. Med.* §. 876. vocamus illos, qui sub exiguis pulsus, caloribus, urinæ mutationibus statim latentes, ex improvise symptomata multo graviora exerunt, quam quæ ex pulsus vi & impetu possent expectari, proindeque clam ægro insidiatæ videntur ex qualitatibus minus notis, ut vi deleteria, dissolutione putredinosa, fermento, veneno, gangrænosa corruptione ortos, quibus si summa virium prostratio sese associat. Cl. DE SAUVAGES *l. c. p. 347.* peculiare nomen Typhodes imposuit. Horum in numero primum fere locum obtinent morbi peracuti epidemici, contagiosi, exanthematici, ortum debentes potentis virulentis, miasma-

miasmatis, vitio humorum multiplici, plurium morborum
 confluxioni, pravo ægrorum regimini, aut perversæ curatio-
 ni, in quibus nunc iterum militat nostra febris. Concepto
 enim miasmate vel alio modo putrida sanguini dissolutione in-
 ducta, æger per aliquot dies vix aliud quid sentit, nisi insi-
 gnem appetitus viriumque corporis & animi prostrationem
 cum pulsu parvo debili, & molestam quandam inquietudi-
 nem & jactationem corporis. Succedunt deinde in aliquibus
 horror, frigus, fitis, cardialgia, nausea, vomitus, in aliis
 cephalalgia fortior, agrypnia, dolores dorsi & artuum ten-
 dentes cum urina tenui sanorum simillima; hæcce excipiunt
 calor mitior citissime in æstum intolerabilem degenerans cum
 siti inexplebili; summa nonnunquam præcordiorum anxietate,
 cardialgia insigni, cum otis & faucium amaritie, siccitate,
 lingua arida squalida nigra, sensuum vel unius vel plurium
 obnubilationes, respiratio difficilis satis crebraque, vomitus.
 Interdum sopor infestat, convulsiones, deliria, subsultus,
 terrores in somno turbulento corripunt ægros, nonnullis &
 sanguis e naribus stillat, vel ab initio quod pejus dum majorem
 virium prostrationem arguit vel tardius. Sudores, alvus,
 urina modo copiosiores, modo pauciores; & urina præcipue
 ab initio tenuis & pallida, nunc absque sedimento magis tur-
 bida, rubea, flammea, foetida deprehenditur, feces eorum,
 quibus alvus liquida, cineritiæ, flavæ, albæ, vel nigra, foetidi-
 tissimæ. Pulsus quam maxime varius seu πολύμορφος, ab
 initio naturali similis, a sanorum pulsu vix recedens, nunc
 magis inæqualis, intermittens, undosus, deficiens, inordi-
 natus, debilis, mox iterum legitime febrilis, magnus, durus,
 fortior quoque, nonnunquam & impetuosior pro indole ma-
 lignarum. Sub calore absque remissione continuante 4, 5, 7,
 9, die vel tardius quoque erumpunt plus minusve maculae
 petechiales modo rubrae, modo lividae nigrae, partes corporis
 tectas, nec non eas, ubi majora vasa decurrunt, potissimum
 occupantes. Eruptione vero feliciter progrediente sensim sym-
 ptoma-

ptomata mitigantur, sudor sat largus & diarrhoea spontanea critica nonnunquam superveniunt, maculae sub conveniente regimine dietetico & pharmaceutico 3, 4, 5, die pallefcunt, evanescunt, & sic tandem solvitur morbus, quod vero utique rarius contingit ob summam, quae omnia haecce enarrata symptomata arguunt, humorum dissolutionem putredinosam, solidorumque debilitatem. Adco porro incontantis & mutabilis naturae, ab omnibus fere observatoribus pronuntiat, ut vix hoc respectu alius illo peior. Modo enim vel levibus affectibus catarrhalibus ingruit, modo sub specie tertianae simplicis infestat, iterum cum insultibus inflammatoriis, anginoides, amphimerina seu semitertiana, vel tritæophia seu tertiana continua invadit, modo cum agrypnia, modo cum affectibus soporosis, cephalæa insigni, ita ut omnes communi fere ore asserant illius signum pathognomicum constans minime dari posse, si ipsas petechias excipias, tardius & non nisi cum morbus jam funestissimas fere tragœdias in corpore luserit, demum crumpentes. Secta cadavera lue hacce defunctorum, uti aliorum febribus malignis exanthematicis extintorum, exhibebant viscera interna iisdem maculis ac exteriores partes obfessa, colore naturali viscerum præcipue nobiliorum pulmonum, cordis, hepatis a naturali maxime recedente, modo livido cœruleo colore, modo albo, livido flavo, qualia nobis exhibet WERLOSCHNIG & LOIGK in *historia pestis quæ ab anno 1708. ad 1713. Transylvaniam, Hungariam, Austriam aliasque conterminas provincias depopulabatur* p. 27. Cor præcipue in quadam virgine rustica parum ad cœruleitatem vergens, præter maculas nigras in circumferentia & ambobus ventriculis, liquorem atrum atramenti tinctorii ad instar continebat, quem sanguinem summe venenatum fuisse judicat WERLOSCHNIG l. c. cum ejus guttæ decedentes ad cutem, maculas ultas in ea reliquerint, manifesto indicio, summam sanguinis dissolutionem putredinosam hic obtinuisse, unde & nonnulli hæc febres semipestilentiales, subpe-

subpestilentialia appellarunt, quoniam post pestem nullam atrociorē, maligniorē observaverint morbum. Sanguinis in hac febre detracti, cruorem vix unquam valde glutinosum, serum plerumque viride, haud raro rubellum infustum semper, observavit HUXHAM loco mox cit. HASENÖRHL in Febre epidemica petechiali Viennensi a. 1757. & 1759. sanguinem e vena missum, in paucis resolutum & fluidum, in plurimis spiritum, densaque crusta inflammatoria inductum. Habet IDEM & sectiones duorum cadaverum hac febre extinctorum, eadem fere sistentes quæ priores, quæque ipse ratione sanguinis monuerat.

§. VI.

Causa proxima febris nostræ seu interna, προσημεν seu prædisponens, in summa humorum dyscrasia, præprimis sanguinis dissolutione putrida cum solidorum debilitate conjuncta erit quærenda. Hancce derivandam esse in epidemia a contagio quodam in aëre hærente infra §. 8. docebimus. Ubi vero sporadice quosdam invadit, quod tamen rarius occurrit, abusus sex rerum non naturalium eandem producet. Præcipuum vero & hic locum sibi vindicat aër. HIPPOCRATES de *Aëre, Aquis & Locis* & GALENUS ἐπι τὰ τῆς ψυχῆς νόσην non solum epidemias, sed & morborum, morum & temperamentorum diversitatem in gentibus ab eodem derivarunt, & LUCRETIVS *Lib. VI. de rer. nat.* in eadem inquirens, mox subjungit rationem

— — — varius concinnat id aër.

quod ultimum recentioribus temporibus præcipue urgebat Ill. MONTESQUIEU *Esprit des Loix T. II. Opp. p. 85.* Clima diverso id adscribens. Quasnam præterea aëris frequentes & repentinæ vicissitudines ratione caloris & frigoris, siccitatis & humiditatis in corpore humano diversos præternaturales effectus, morborumve species valeant excitare, vel

Artis Medicæ tyro jam callet; quisnam ergo miretur? si his præsentibus, minus munda seu pura vivendi consuetudo, vitia diætæ ratione reliquarum rerum non naturalium concurrunt, vel ratione cibi, si cruda, viscida, salita, partes animales ad putredinem quandam jam vergentes, pisces præcipue marini; potus vero, minus defœcata aut spirituosiora copiosius ingurgitantur, si sanguis per corporis exercitium, motum, a quo & solo eidem putredinem conciliari posse, HALLER *El. Physiol. L. V. Sect. II. §. 29. T. II. p. 84* monstrat, per vigilias, Venerem nimium exagitur, aut spiritus nimis dissipantur, excretorum & retentorum minus conveniens habetur ratio, animi pathemata fortiora superveniunt, oriatur primo stasis in vasculis minimis, febricula, qua forte neglecta, aut calidius aut alio perverso modo tractata, evolutis bilis & humorum digestionem infervientium partibus alcalinis, per circulationis leges hisce in sanguinem receptis, ipsius quoque partes alcalinæ, oleosæ magis evolvantur, quibus expellendis ob defectum spirituum, fractasque jam nimis vires natura non amplius sufficit, toti per consequens humorum massæ putredo inducatur, fortiusque nunc accensa febre, subtiliores aliquo modo coctæ materiæ morbificæ partes ad peripheriam corporis ducantur, maculas petechiales sistentes, novam ibidem præparationem, coctionem & crisin experturæ; eo rariores utique, quo majorem humorum corruptionem, fractas vires, majus periculum, mortem fere semper denuntient. Has Cel. VAN SWIETEN *Comm. ad Bærb. Aphor. T. II. p. 405.* rarius, attamen in Historia Medica occurrentes, ipsi una vel altera vice in infamæ fortis hominibus observatas refert.

§. VII.

Omnes vero Auctores, qui de nostra febre egerunt, ipsam fere semper epidemicam observarunt. Sic ubi primum observata

vata legitur in Italia inter nobiliores solummodo grassabatur
plebi parcens, ubi præcedente hyeme austrina, pluviosa, ve-
re quidem multa flumina inundavere: fuere pariter & ca-
ligines quadam, quibus arborum germina, olearum præ-
sertim quam plurima aruere: FRACASTORIUS l. c. c. 7. Ea-
dem fere MORELLUS observavit:

--- --- --- --- --- per omnes
Burgundos, & quos stagnans Arar irrigat urbes
Insolita exarsit febris, qua corpora rubris
Insiciens maculis (triste & mirabile dictu)
Quarta luce frequens fato perdebat acerbo:
Illa eadem Italia gentes, miserumque Sabaudum
Qui Sequanum, Rhodanumque bibunt Belgas & Iberum
Corripuit, nec non Europa sæviit omni.
Sed Cabilonensi fato immanissima civi
Primates populata viros, vegetamque juventam
Sustulit, & plebi parcens in splendida tantum
Tecta ruit, procerumque domos depasta superbas,
Unde hæc cæca lues.

--- --- --- --- --- alii sævi lethalia Martis
Sidera pestifero mundum ferientia telo
Accusant, alii pluvius, multoque madentem
Autumnum perflatum Austro, qui uligine cælum
Corrumpit, fluidaque parit contagia pestis:
Nonnulli vitiata putant alimenta malignum
Suppeditasse homini succum, qui putris adepta
Labe venenatum in venis produxit ichorem,
Unde venenati morbi unde & maxima clades
Obsessos inter cives & egentia castra:
Sunt, qui purpureum hunc morbum, pestemque sequitam
Italici sobolem belli, Regumque duorum
Gallici & Hispani numerosum militem, & ortas
In castris febres, inbumataque corpora censent
Ausonium tetra cælum fœdasse mephiti.

TILINGIUS l. c. proœm. p. 5. ex MINADOO de Febr. malign. L. I. c. 3. refert: eo tempore quo Maximilianus II. Romanorum Imperator ad Comarum & Jaurinum juratum nominis Christiani hostem fugavit a. 1566. in exercitiibus magna cum militum clade petechias istas cum febribus divagatas esse; quam miseram constitutionem a vehementi capitis dolore Cephalalgiam Ungaricam vocarunt. Hic sensim endemia facta, cum fomes mali præ aliis regionibus aderat, lethaliter sæpe grassabatur, donec tandem adhibita & cognita convenienti methodo medendi curatoria & prophylactica seiva ejus strages paulatim imminuta fuerit. Sic & nonnunquam in Gallorum Germanorumque contra se militantium exercitiibus, regionibus, ubi castra struxerant, furibunda sævit, uti seculo præterito, de qua DONCKERS descriptionem dedit in *Idea febris petechialis*. Nostris adhuc propius regionibus an. 1734. 1735. & 1736. itidem in exercitu Gallorum & Germanorum stragem edidit, de qua MOLITOR & MAYR *Diss. de Febre continua maligna & intermittente tertiana, utraque ad Rhenum 1734. & 35. epidemia castrensi Heidelb. 1736.* Eadem & hic loci absque tamen petechiis, solummodo Purpura alba stipata, iisdem temporibus observata, maximam quoque Medicorum stragem edidit, de qua Exp. D. D. SALZMANN *historia purpure miliaris alba comprimis Argentoratun nostrum & viciniam ante biennium infestantis*. Argent. 1736. qui ideo §. 6. p. 14. incongruum nostratum morem loquendi bene attendendum præcipit, quando dicunt: *Er hat Flecken und Friesel*, cum sub voce *Flecken* intelligant maculas rubicundas, vesiculas in purpura præcedentes, non petechias. Circa idem vero tempus & in aliis Europæ regionibus hæc febris maligna petechiis stipata epidemia observata legitur. WEITBRECHT *febrilem constitutionem petechizantem Petropoli A. 1735. grassantem* dedit Regiomont. 1736. HUXHAM *de aëre & morbis epidem. p. 104. A. 1735. Plymuthi* observavit epidemicam, accuratissime eandem describens: forte &

& huc febris catarrhalis maligna Eyderostadiensis, de qua DETHARDING & HANNÆUS de *Febribus Eyderostadiensibus epidemicis* vulgo *Stoppelsiebern*, Hafn. 1735. p. 286. in Bohemia in exercitu Gallorum A. 1742. magnam edidit stragem SCRINCI & BACHE de *Febre maligna castrensi Gallorum* Prag. 1743. id peculiaris de eadem annotans, quod nec unicus a Medicis Gallis tractatus vel minimum exanthema petechiale acceperit, bene vero a Germanis Medicis, cura Gallorum præcipue id adscribens: Et in exercitu Borussiae eodem tempore, quam describit BRANDHORST *Historia febris castrensis petechialis epidemia*. Leyd. 1742. Alium morbum Petechialem epidemicum Posonii a. 1683. grassatum describit LOEW *Act. N. C. Vol. 2. p. 33.* HASENÖHRL *Historiam Medicam Morbi epidemici sive Febris Petechialis, quæ ab anno 1757. fere finiente usque ad annum 1759. grassata est*, dedit, nullusque fere finis esset scribendo, si omnes huc spectantes observationes colligere vellemus. Plures tales præcipue catarrhales malignas petechizantes refert Exp. D. D. EHRMANN in *Diss. Inaug. de Morbo catarrhali benigno hoc anno inter nos endemio*, Argent. 1762. §. 3. & 4. Hisce ergo enarrandis supersedemus.

§. VIII.

Ad hæc vero epidemias producendas contagium in aëre a nobis requiri ne quis miretur. Præeuntes habemus hac in re artis Parentes HIPPOCRATEM & GALENUM ll. cc. & qui ex professo de hac materia egit. Cel. HUXHAM l. c. qui expressis verbis nostrum morbum a contagio epidemico maxime disperseo deducit, nec non OOSTERDYCK-SCHACHT *Inst. Med. Pract. C. X. §. 8.* qui licet prædicta symptomata a graviore quacunque inflammatione undecunque producta, nasci possint: longe tamen probabilius est ex decursu morbi, eadem agnoscere contagium quoddam ad corpus hominis applicatum dicit.

cit. Non autem tale contagium, quale CICERONI *de Divinat. L. I.* nominatur, quasi vis quædam a stellis defluat & in sublunaria inluat, a multis & Medicis assumtum, ideoque ab iisdem Astrale vocatum, a sanioribus utique derisum assumimus; sed tale quod calore in aërem elevatum, OOSTERDYCK-SCHACHT *l. c. in eodem hæere, ex eo statim in hominis corpus sese insinuare; vel forte prius se cum alimentis miscere, atque ita deglutiri, vero videtur simillimum.* Tale autem semper adfuisse Observatorum fideli experientia constat. Semper enim aut prægressæ tempestates humidæ, modo calidæ, modo frigidæ, inundationes, venti calidiores, humidiores, in Italia celebres Etesæ, in aliis regionibus Lybs, Zephyrus, Auster, Vulturnus, quibus sub circumstantiis diversis partibus inducta putredine, partes oleosæ, alcalinæ subtiliores in auram abreptæ illam contagio quodam putrido afficiebant. Hisce nunc sese associantibus in castris urbibusve obsessis vaporibus putridis ex collectione sordium, cadaveribus copiosis hinc inde dispersis, vel plane non, vel minus bene sepultis, carentia victus convenientis aut sufficientis, ubi deinceps coacti milites naturæ contrariis & minus convenientibus sese nutrire, sub fortiori nonnunquam corporis exercitio, vigiliisque fere perpetuis, nec non militum ipsorum sorditie & immunda fati vivendi consuetudine: quis deinde nobiscum non sentiet; contagium ex terra in aërem elevari posse ope caloris putridum quoddam, inibi hæere, à nobis per inhalationem, inspirationem, deglutitionem ex eodem iterum hauriri.

§. IX.

Hocce vero contagium neque cum Hermeticis vel Antimoniali, Arsenicali, Mercuriale, Aconitale, Colchicale, Cicutosum, Napellinum &c. prout MINDERER *de Pestil. cap. 3. p. 28. & sqq.* neque cum PARACELSO *de Pestil. l. I. c. 5. T. I. Opp. p. 365.* Sulphureum, nec cum HELMON-

TIO

TIO Archæale, WILLISIO Salino-Acidum, SYLVIO Alcali-
 no-Volatile, aliisque qui vermes ægrotos febre hac corre-
 ptos dejicere observarunt, uti in obsidione Hafniensi, referen-
 te BONETO *Anat. Pract. L. IV. Sect. I. Observ. 57. §. 11.*
p. 1493. & in cerebro post mortem inventos fuisse, & ex
 corpore febre Hungarica theriode defunctorum prorepisse ex
 CONRADINO *C. 10. febr. misc. Hungar. theriod.* IDEM: &
 TILINGIO *l. c. cap. 12. p. 182.* qui lumbricos in copia ab
 initio febrium rejectos observavit, ideo verminosum dixe-
 rim, aut plane ad asylum quorundam rerum absconditarum
 Hippocratis recurrerem. Si interim aliqua ex parte
 standum foret, potius cum SYLVIO & OOSTERDYCK-SCHACHT
 illud alcalinæ sanguinem dissolventis naturæ arbitrarer, haud
 tamen ita paræ, ut non etiam particulis volatioribus inflam-
 mabilibus, oleosis sulphureis junctum sit, aut cum SAUVA-
 GES *l. c.* si in principio morbi ipsi quoddam adest, multipli-
 cativum, tenuissimum, halituosum, acre, septicum; aut plane
 cum recentiorum Sapientissimis SYDENHAMO, HOFFMANNO,
 BOERHAAVIO ingenue me naturam hujus contagii perfectam
 ignorare, faterer. Cujuscunque vero illud naturæ sit, cer-
 to residet in aëre subtilissimum, inde per os, nares, fauces,
 pulmonis & cutis spiracula receptum, sanos humores inficit,
 bilem præcipue & humores digestionis chylicationique inter-
 vientes, unde deinde in sanguinem transit, mox eundem
 putride dissolvens, inque suam naturam vertens, omnia
 sub diagnosi enarrata symptomata producat. Subtilitas
 vero hæc tanta miasmatis hujus apparet ex MORGAGNI
de Sedib. & caus. Morbor. L. IV. Ep. 49. Art. 32. T. II.
p. 266. ubi professor quendam febre lenticulari demortuum
 audacter incidens, paulo post labore vix quasi incepto eadem
 febre correptus perit; cumque aliæ cadaveris sectioni, an-
 iculæ febre maligna, cui apoplexia supervenerat, ipse adsta-
 ret MORGAGNUS viscerum sedem auditoribus explicaret, etsi
 nullus odor gravior solito existeret, nec ullum præter inte-
 stinorum

stinorum implicationem vitium apparebat, pari febre mox correpti sunt & Prosector & MORGAGNI, a qua ultimus per plures annos fracta licet febris vi, non potuit exacte valere. Imo VAN SWIETEN *Comm. in Bærbaav. Aphor. T. II. p. 405. §. 723.* in Gallix quodam loco Purpura grassabatur, quo bidui vel tridui spatio e medio tollebantur homines, quorum cadavera ita erant corrupta, ut nemo illa dissecare auderet, quin imo plures morerentur, qui illa inhumaverant, *ex Hist. de l'Acad. Roy. des Scienc. 1715. p. 14.* refert: & HUXHAM *l. c.* tauta fuit, tamque cita, Putrefactio Cadaverum hac febre demortuorum, ut ea sepelire fuerit necesse prorsus aliquando, aut intra horas 24. ait; vel his solis illorum nimis generalem assertionem refellentes, quod cadavera morbo epidemico maligno defunctorum non sint contagiosa. Cam interim prostent exempla plura ex parte jam supra allegata, cadaverum morbo tali contagioso, imo plane pestilenti, absque secantis damno dissectorum, & qualia exhibet BONNETUS *l. c.* regerere nobis quis posset hæc ex terrore, timore anxio, imaginatione forsitan accidisse, nullum genuinum contagiosæ cadaverum naturæ esse documentum, sed respondemus cum MORGAGNO *l. c.* neque eadem est vis & natura omnium malignarum febrium, neque eadem omnium prosectorum dispositio, quarum neutram pro certo quispiam scire potest, hinc, cum & causa occasionalis non noceat nisi prædispositis, potuit ab aliis sectio impune institui horum cadaverum, ab aliis non ita. Et memorabile satis est exemplum, quod affert quidam de nostro morbo scriptor jam allegatus, a vestitu alicujus petechiis demortui; quem sibi attribuebant unus post alterum 30. ad 40. alii milites, omnes sensim eodem morbo fato fuisse functos, donec incensis & deflagratis his vestibus tandem malum aliquo modo in illam militum cohortem sævire cessaverit. Facile interim posse & sæpissime fieri concedimus, ut in epidemia tali, ex metu similibus, anxietate, fastidio & averfatione, imaginatione ipsa
in

in quibusdam, qui de cætero a commercio cum ægrotis contagiosis plane intercepto vivunt, oriantur, quotidiana id & in aliis monstrante experientia morbis.

S. X.

Quemadmodum non datur certa ac constans nostræ febris Diagnofis, nisi ab exanthematibus ipsis, sic & eodẽ modo feres habet circa Prognofin. Probe ergo distinguendæ sunt Petechiæ, quæ critici aliquid habent, ab iis, quæ symptomaticæ accidunt. Illæ Petechiæ, quæ nobis aliquid critici habere videntur, debent esse bonæ notæ, id est, purpurei rosei coloris, debent conveniente tempore, id est, diebus criticis 4, 5, 7, cum euphoria sufficienter erumpere; symptomaticæ ergo & damnosæ e contra nobis erunt, quæ aliis morbis supervenientes, aut etiam per se mali moris, id est lividæ, nigrae, fusca, quas MEAD *mon. & præc. med. p. 16.* veras gangranulas censet, diebus non judicatoriis ægre & cum symptomatum exacerbatione erumpere conantur, quales Variolis præcipue supervenientes observarunt SYDENHAM *Sect. III. cap. 2. p. 85. Opp. VAN SWIETEN l. c. p. 402. HUXHAM l. c. mortis fere semper prænuntias, & Pesti BOECLER Recueil des Observations, qui ont été faites sur la maladie de Marseille p. 46. & sq. rubicundas mox nigrescentes & lethales, conf. & CHICOYNEAU Traité de la Peste P. I. p. 318.* Tardius licet erumpentes, nec ita copiose, sub mitiori tamen febre rubri coloris, pulsu antea debili dum prodirent exanthemata exurgente, reliquis postea mitigatis symptomatibus haud ita timendæ. Quando vero retrocedunt, quod lubentissimè faciunt, aut plane non erumpere volunt, summum adest periculum, & paulo ante mortem horum exanthematum vestigia quædam apparent profundè in cute hærentia. Nonnunquam fallax sub eruptione levamen sentiunt ægri in quibusdam epidemiis, hinc cautus sit Medicus, & semper anguina sub herba latitantem timeat. Quibus vermes ab initio ex-

C

cernan-

cernuntur, exanthemata feliciter erumpunt VAN SWIETEN
L. c. & Hist. de l'Acad. Royale des Sciences L. c. Crisis
 fit per sedes, sudores largos, foetidos, non coactos; sali-
 vae viscidæ uberiorem rejectionem, tumores, parotides, si-
 mul urina sudoreque bonis; abscessus in partibus ignobiliori-
 bus, purpuram, urinas ipsas, uterum, somnolentiam unius
 plurimumve dierum; vermes multos exclusos, rarissime per
 hæmorrhagiam KLEIN *Interpr. Clin. p. 223.* Hæmorrhagia
 sic primis diebus & in statu periculosa, præcipue si non suf-
 ficiens LOEW *L. c.* Urinae sedimentum in hoc morbo est lacteo-
 roseum, levi flavedine pallens, vitrumque in quo est alba cu-
 ticula imbuit KLEIN *L. c.* Mulieribus non æque infesta ac vi-
 ris BRANDHORST *L. c.* e contra LOEW *L. c.* duplo graviorem
 foeminis pronuntiat. An febris pétéchialis, gonorrhœæ, bubo-
 nitibus, ulceribus veneris, superveniens ea sanat atque radicitus
 extirpat? uti BRANDHORST *L. c.* forsân vere. In genere hic, ut
 in omnibus morbis malignis præcipue catarrhalibus, mala in to-
 to morbi progressu lassitudo corporis; insignis virium & ani-
 mi dejectio, fastidium ciborum, horrores versus vesperam
 recurrentes, quos validus excipit æstus, si adsunt inquietudo,
 tussis ferax, noctes insomnes, cephalalgia, deliria, anxietates
 mirum in modum ægros exagitantes, pulsus debilis, celer,
 inæqualis, respiratio molesta & anxiosa, urinae crudæ, quibus
 accedunt subfultus tendinum, syncope, perfrigeratio extre-
 morum, maculae lividae aut nigrae, ex his mors certa pro-
 tenditur HASENORHL *historia trium morborum a. 1760. fre-
 quentius in nosocomio observatorum p. 70.* adhuc magis, si
 sudor profusus viscidus, olidus, aut foetidissima livida diar-
 rhoea miseris colliquat ægros, lingua porro nigra aridissima,
 vox faucibus hærens, singultus, spasmi, pulsus formicans aut
 coacervatus, livor manuum ac sæpe cubitorum HUXHAM *L. c.*
 Salutem promittunt circa vel in diebus criticis erumpens fu-
 dor tepidus liberalis per universum corporis habitum, alvus
 per aliquot dies fluxa, urina turbida cum sedimento crasso
 copioso,

copioso, sputum puriforme, auditus 11. vel 14. die obtusior factus, pulsus mollis, magis æqualis, animus erectus, HASENÖRHL l. c.

§. XI.

Critici aliquid habere quasdam petechias diximus, contraferentibus uti videri posset, KLEIN & HASENÖRHL *ll. cc.* nec non Cel. HAENIO passim, qui expresse illas symptomatिकास minime critici aliquid habentes asserunt. Assumimus cum his Viris febrem petechialem nullam dari idiopathicam, bene vero symptomaticam; fortiori enim sanguinis & lymphæ corruptioni originem semper debet; hæc vero humorum rarefactio, corruptio, putrefactio caloris febrilis sunt effectus. Efflorescentia ergo hæcce cutanea calori violentiori febrili, aut plane non debellando, vel non satis cito debellato aut neglecto, imo forte perverso calidiori regimine nutrito, creato cuique in omnibus fere aliis regionibus, quam Austria & Hungaria ejus ortum tribuit HAEN *thes. sist. februm divisiones*, erit adscribenda, hinc damnosam semper, lethalem ut plurimum dicendam esse; criticam vero, licet rarissime, nobiscum certe Clar. Viri assument, eo tamen solummodo cum respectu, ut, si cum euphoria, bonæ notæ, conveniente tempore erumpunt, cum LUDWIGIO *Inst. Med. Clin. P. I. C. I. §. 144. p. 64.* pro crisi quadam metastatica possint haberi, sub qua materia morbifica quodammodo cocta, ad habitum cutis delata, in colatoriis ejusdem stagnat, ibi novam & perfectam coctionem expectans, hancce conveniente adhibito regimine pharmaceutico & diætetico bonis ægri rebus experitur, subvenientibus ad finem aliis excretionibus criticis plenarie ex corpore eliminanda. Vicissim & hoc Illustrissimis Viris dantes, posse perbene talia exanthemata præcaveri in febribus malignis, perspecto statim ab initio a sagaci Medico morbi indole, prudentique & convenienti adhibita cura.

SYDENHAMO stabilire conatur. Circa Emefin vero, Cathar-
 fin & Venæfectionem verfantur primariæ quæftiones, quæ
 nempe horum, & quomodo ab initio febris malignæ condu-
 cant. Et Emefin quidem quod attinet, invaluit apud Anglos,
 Gallos, Germanos mos, ut in quolibet fere morbo maligno,
 epidemico aut caftrenfi curæ initium facerent Vomitorio, præ-
 miffa una vel altera Venæfectione, quam methodum noftris
 temporibus Angli, præprimis HUXHAM & PRINGLE urfere,
 quamquam haud femper exoptato cum fucceffu, quin potius
 pluries infaulto. Eandem vero Cel. DE HAEN, a BOERHA-
 VIO edoctus cautius vomitoriis mercandum effe quam commu-
 niter illud fieri folet, accuratius examinans, per infinitas
 obfervationes invenit ufum vomitoriorum non folum in in-
 flammatoriis, verum etiam in putridis malignis febribus, fi
 non femper nocivum magis, ut plurimum tamen fupervaca-
 neum fuiffe: hifce permotus eorum ufum abolevit, optime-
 que habuit, loco horum ab initio ftatim præbendo in copia deco-
 ctum hordei vel avenæ mellitum, acido citri & nitri tantillo fa-
 turatum, aut hydrogala cum melle, cum blande emulffis,
 quibus omnibus id obtinuit, ut vel vomitum plane præcave-
 ret, vel vomituriens aut vomentes demulcente hoc & fapo-
 naceo potu, acre diluente & folvente egregie juvaret, fitim
 immoderatam juvaret, fecretiones languentes reftitueret,
 corruptionemque humorum, emendatis fordibus primarum
 viarum, præpediret. Nec tamen ideo a Vomitoriis plane
 abftinendum præcipit, quin potius præfentibus indican-
 tibus, ipfa morbi natura id præcipiente, (qualem habuit
 SYDENHAM epidemiam, ubi egregium præftabant ufum
 & abfolute indicabantur, cum interim in altera fimili plane
 infortunatus eorundem ipfi effet ufus) vel fi juxta Ill. B. VAN
 SWIETEN l. c. p. 271. *hæret aliquando in morbis aliquid
 circa præcordia, quod venenata quasi vi omnes vires uno
 momento profternit, & quamdiu ibi hæret, summam debi-
 litatem facit, quamvis nihil prægreffum fuerit, cui subito*
nata

nata debilitas attribui possit, quæ certe emetico dato egregie tollitur, uti observarunt GALENUS & SYDENHAM; eorundem usum absolute requirat. Cautius ergo cum iisdem merendum, eademque non nisi probe ponderatis, quæ pro & contra in singulo casu allegari poterunt argumentis, ex Pathologia & Therapia generali repetendis, exhibenda. Eadem fere est ratio Cathartorum, quæ adhuc magis ab initio, morbi sunt contraindicata, πένονα enim φαρμακίον εν τῷ κένον εν τῷ σίμα præcipit HIPPOCRATES *Aph. l. 22.* Et funestam a purgantibus in Petechiis excitatam diarrhœam, vid. *Act. Med. Berol. Vol. III. Dec. II. p. 13.*

§. XIV.

Venæsectionem sunt qui in morbo nostro abhorrent, ob conjunctam tantam præcipue ægrorum debilitatem, ut his venam fecare eosque trucidare videatur unum idemque; alii iterum studiosissime eam laudant & celebrant. Jam statim fere eo tempore, quo febris nostra innotuit monente PORTI *l. c.* quæstio longa fuit, foret an referenda vena tumens. Sed utique hi, bene notante DE HAEN *l. c.* nullam faciunt distinctionem inter debilitatem veram, a virium deperditione & apparentem, ab earum solummodo suffocatione pendentem; quam ultimam a plenitudine oriri sæpe, ipsa pullus debilis a plethora notio involvit, & si non a plethora, a sanguinis tamen alias non nimii rarefactione venire posse, exemplis demonstrat IDEM; causam secundum illum agnoscens, sanguineorum vasorum interceptionem spirituumque inter vasa, quæ turgendo nervos comprimunt. Hujus vero citissimum remedium in Venæsectione poni quis negabit, & qui negat irrefragabile JUVENIS SYDENHAMI exemplum consideret, animam hæc de ipsa causa agentis, nec nisi post tertiam quartamve Venæsectionem bene curati & videat num porro negare poterit. In nostra autem febre, si non vera utique aderit plethora, certe rare-

rarefactionem summam adesse debere sanguinis, quisque perspiciet, qui humorum dissolutionem putredinosam a motu intestino summo fieri debere, hæmorrhagiasque nonnunquam easdem admodum sæpe largas accedentes, perpendet. Optime ergo IDEM Clar. VIR & HUXHAM II. cc. curam febris nostræ ordiuntur Venæsectione, ab initio profuturam, raro post unquam, cucurbitulas subjungentes, si necessitas illas efflagitaverit. Et HASENÖHRL *Hist. Febr. epid. Petech. Vienn. an. 1757-1759.* ideo quam maxime necessariam eandem statuit, cum non semper ad sanguinem resolutum in petechiis concludere liceat, vidit enim in plurimis quoque spissum, densaque cructa inflammatoria obductum. In inflammationibus vero quam necessaria, quam egregia Venæsectio & repetita. Qui vero illam nimis celebrant, uti Galli nonnulli & qui eos sequuntur, ii præcipue ex hoc capite male agunt, quod per evacuationem nimiam sanguinis, vires ægroti jam fatis fractas, nimium adhuc debilitent, unde postea miasmata per colatoria cutis, vesicæ, aut alvum eliminando, natura minime par erit. Et hæc ratio videtur SCRINCI *L. c.* una ex præcipuis, quod Gallorum, licet in atmosphæra & patria quasi petechiarum fuerint, ubi ordinarie homines, dum febribus malignis corripuntur, exanthemata sive petechialia sive miliaria alba accipiunt, nullus a Medicis Gallis tractatus, bene vero a Germanis, vel minimum exanthemata acceperit, idque tanto magis mirabile, quo major ægrotorum numerus, cum ad minimum 30000. Pragæ existentium, numerari potuissent, fuit.

§. XV.

Quæ ad contagium ex corpore eliminandum faciunt diaphoretica & epispastica considerationem quoque merentur. Cum cardo felicitis curationis præcipue in hoc versetur, ut transpiratio semper servetur libera minimeque impediatur, cum

cum vel a sola nimis cito permiffa induriorum mutatione quamvis debitis cum cautelis, observaverit fubitanream quali morbi exacerbationem periculofam, donec vini Hispanici tantillo vires & sudorem & petechias reftituiffet VAN SWIETEN *l. c.* omnesque Autores in febribus contagiofis, peftilentialibusve fudoris remiffionem perniciofiffimam pronunciant; eo femper allaborandum, ne Bezoardicis aut Alexipharmacis calidioribus æftum fanguinis nimium augeamus, interim tamen fudorem egregie & quantum fieri poterit, non interrupto ordiæ excitemus & promoveamus, quod optime fieri poterit per lenia aromatica acidis mifta. Quo nomine feffe commendant Anglis HUXHAM & PRINGLE *ll. cc.* Decoctum radicis Serpentariæ, aut ex eadem & radice Contrayervæ Electuarium, Ill. VAN SWIETEN *Comm. T. III. p. 125. §. 950* feordium, ruta, angelica, fimiliaque Alexipharmaca larga copia aquæ infufa, vino vel aceto remifta. HUXHAMO præterea vinum rubrum uftulatum (*vin brûlé*) Cinamomo & Maci incoctis, cum aquæ pauxillo. Quæ alii hunc in finem laudant Opiata, ut in acutis hifce exanthematicis, STOERCK *Ann. Med. I. p. 71.* cum ipfius alias Opii præcone Cel. TRALLES *Ufus Opii fal. & nox. Sect. II. c. 2. p. 182.* tutius exulare jubemus, cum eadem fanguinis maffam jam diffolutam, adhuc magis diffolverent, malignitatem auferent; Camphoram interim cum Cl. HUXHAM *l. c.* ceu minus timendum lene anodynum & antiphlogifticum optimam, urgentibus fymptomatibus permittentes, licet & VRATISLAVIENSES *Hift. morb. a. 1699.* talibus in febribus malignis interne aliquando plus detrimenti quam auxilii attuliffe eam obfervarint. Sub horum vero ufu Epifpastica & Veficantia, fi fymptomata efflagitaverint, omni tempore variis in corpore locis, ad liberanda a materie morbifica organa vitalia, poterint applicari. Enemata quoque pro re nata copiofa poterint injici, quamvis & hæc aliquando in Epidemia a. 1674. contraindicata fuiffe referat SYDENHAM, & SCRINOT *l. c.* itidem illorum copiofum ufum in Gallis taxet. Prudentis Medici

Medici semper erit ita suam methodum curatoriam ordinare, ut perspectis epidemix genio, pensitatis morbi, symptomatum-que gradu, ægrique viribus, talia præscribat, a quibus debitus & exoptatus semper obtineatur effectus, nec a præpoltera adhibitione medicamentorum morbus augeatur aut plane lethalis evadat.

§. XVI.

Alteram indicationem curæ nostræ fecimus virium dejectarum excitationem & sustentationem. Hanc præter ea §. præc. laudata, convenienter exhibita, præstabunt Cardiacæ leniter stimulantia, subacida, Vina generosiora vetusta, Aceta aromatica, Rutæ, Sambuci, Squilliticum & celebre illud quatuor Latronum PHARMACOPOEÆ PARISIENSIS p. 26. fucci & gelatinæ ex fructibus horræis acidis, nec non Syrupi & Roob exinde parati, Spiritus itidem Vitrioli dulcis & quæ sunt hujus generis alia. Præcipuum autem hic locum sibi vindicat celebratus contra putredines particulares, quidni & in universalibus Divinus Cortex a MORTON, TORTI, SYDENHAM, HUXHAM, VAN SWIETEN, PRINGLE II. CC. cujus virtutem antisepticam & cardiacam fideli experientia eaque felicissima, solidisque rationibus firmarunt, recentissime adhuc DE HAEN I. C. & HUXHAM, omni non tempore febris malignæ non exhibendus commodissime methodo HUXHAMI *Essay on fevers chap. 8. p. 123.* ejus Uncias duas cum Spiritus Vini Gallici Unciis XX. infundendo, hujusque drachmam unam ad unciam femis usque, a quatuor, sex, octo horis, cum 15. aut 20. guttis Elixir Vitrioli propinando in conveniente vehiculo. Nec est, quod quidam funestas inde obstructions generari timeant: tantus observationum in contrarium numerus illos circa hæc securus esse jubet; imo STOERCK I. C. sanguinem eorum, qui eo per tempus jam usi fuerant, e vena secta missum minime compactum, inspissatum, e contra rutilum tenuem,

D

nuem, post horam in multum ferum & exiguam, levis consistentiæ placentam abire vidit.

§. XVII.

Symptomatum mitigationem ita instituet prudens Medicus, ut semper eadem habito respectu ad morbum primum, aut profligare, aut imminuere tentet. Plurimis ex iisdem succurrimus jam eis, quæ §§is præced. dicta & laudata fuere. Sic virium prostrationi enarratis cardiacis, externe etiam in majori fomentis vinosis hinc inde applicatis; Delirio, agrypnix, comati, convulsionibus, aphonix, subultibus, epispasticis, enematibus, Camphora: affectibus catarrhalibus præcipue tussi, si ea urgeat, Oxymelle squillitico, Kermes minerali, nec non aliis paregoricis. Si hacce methodo morbus jam profligatus, aut sane multum imminutus fuerit, tunc apparentibus in Urina signis coctionis ad materiæ morbificæ plenariam eliminationem facilitandam lenia Laxantia, Rhabarbarino-Mannata, Tamarindinata præcipue & Cassiata exhibemus, continuato ad partes debilitatas roborandas Corticis Peruviani cum Extractis amaris usu subdieta refrigerante, Anticalina, vegetabili magis quam animali. Aëgris & perbene quoniam quam maxime extenuantur, si ab hoc morbo convalescunt, usus Aquarum mineralium Martialis indolis cum Lacte, aut Decoctum hordei cum Lacte, nec non ipsum Serum Lactis & Juscula medicata confortantia cum herbis antifeorbuticis & refrigerantibus concedi poterit, & sic quartus quoque scopus adimpleri. Post superatas petechias remanentem in quibusdam auditus gravitatem, visus imbecillitatem, amaurosin, tumorem album mollem faciei, vesicantibus nuchæ adpositis alterno die exhibitis drastis, feliciter curavit, subjuncto cortice iterum & diæta reficiente, STOERCK *l. c. p. 7. § 56.* IDEM & hunc morbum secutos sudores nocturnos diæta reficiente & decocto
Salviæ

Salvæ; aut scabiem pruriginosam, uno vel altero purgante & decocto radicis Bardanæ copiose hausto fustulit, *ibid.*

§. XVIII.

Methodum prophylacticam febris nostræ præter eos, qui vel in genere prophylaxin morborum contagiosorum tradiderunt, vel de nostro ex professo egerunt, in specie dedere, RHUMEL *prophylaxe luis epidemica* *επισημανώσε*, PORTIUS *de Militis in castris sanitatis tuenda P. IV. Cap. 4. p. 166. & sqq.* Glasers mögliches Verhalten bey der jeko in Deutschland vorgehenden Fleckfeber, Seuche um sie zu verhüten und wieder zu dämpfen. Omnes in eo conveniunt sollicite omne commercium cum locis affectis evitandum esse, aërem purificandum per ignes hinc inde accensos, quibus injicienda Nitrum, Sal commune, Acetum; item Pulverem Pyrium & Sulphur accendendo, in conclavibus vero fumos ex variis speciebus aromaticis: ædes præterea aut saltem conclavia versus austrum sitas, nec non omnia loca foetida, latrinas, cloacas fugiendo, salivam, si in loco affecto versare coacti fuerimus, expuendo frequentius, naresque mungendo, in genere deinceps quoad Diætam juxta illud SCHOLÆ SALERNITANÆ

Medici tibi sunt

Hæc tria: mens hilaris, requies, moderata diæta.

Animi enim tranquillitatem hic multum facere nemo non perspicit. Diæta tenuis subacida, nec Baccho nec Veneri nimis indulgendo, juxta proverbium: *Niemals nüchtern, niemals voll, thut in Sterbensläufen wohl.* Omnes quoque excretiones liberæ servantur præcipue sudor & alvus, ne tamen & hic quid nimis. Medicamenta scopo huic inservientia optima sunt, iterum Aceta illa aromatica supra jam laudata mane ad cochlear unum vel alterum præcipue *le Vinaigre des quatre voleurs & le Vinaigre Romain*, quorum prior vel ab hoc ejus usu, cum latrones a peste Matfiliensi sese præcave-

præcaverint, nomen accepit. In hunc finem alii quoque Fumum Tabaci sugunt, alii iterum Pastillos, Trochiscos aromaticos manducant. Instar fere omnium vero & hic iterum esse poterit jam supra laudatus Cortex Peruvianus cujus & in præcavenda epidemia virtutem agnoscerunt, DE HAEN & TRALLES ll. cc. *nec non Meth. Med. variolis hætenus cognita sæpe insufficiente.* Quæ alii laudant specifica, Amuleta & quæ sunt hujus generis alia, nullam merentur fidem. Hæc B. L. nunc sunt, quæ de Petechialibus Febribus monenda censui: si tumultuarie nimis conscriptas, rudique calamo exceptas hæc pagellas, mancas hinc inde minusque concinne adordinatas, inveneris, id festinantissimo calamo & tenuis ingenii viribus condones, rogo.

T A N T U M !

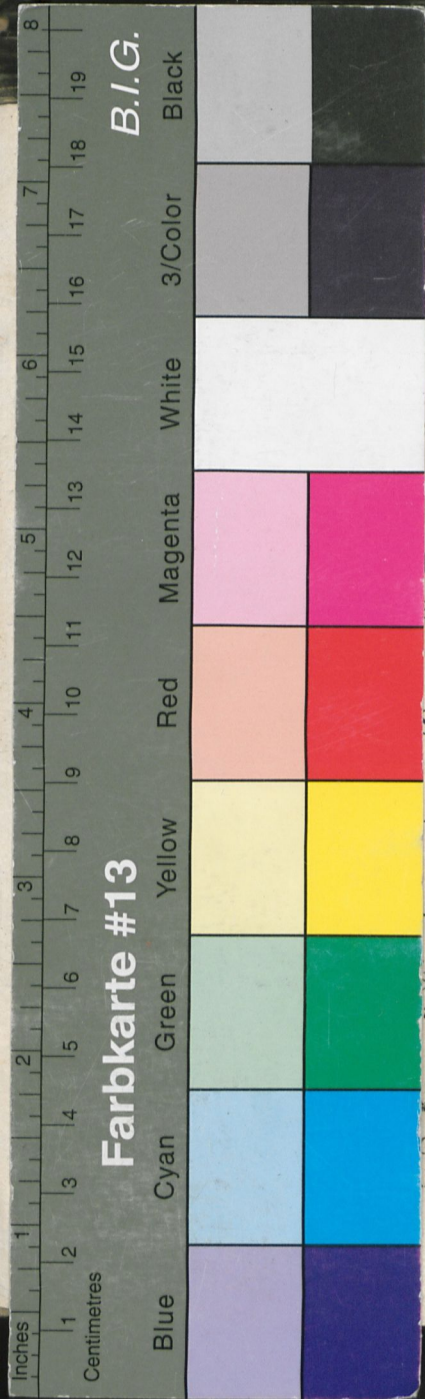
ULB Halle

3

005 978 556

Q. D. B. V.

DE
PETECHIAL
ET AUCTORITATE
ACULTATIS MEDICÆ

PRO
MEDICINA HONORIBUS
REGIS DOCTORALIBUS
E CONSEQUENDIS

NITER DISSERTET

S CAROLUS RAVENSTEIN

LANO BIPONTINUS

II. JUN. MDCCLXIV.

H. L. Q. C.

dedit cui purpura nomen
d corpora nostra colore
aculis, novitate maligna

PORTI *Dec. Med. L. X. c. 23.*

GENTORATI
ICUS HEITZ Universitatis Typographus.

